

Nº 47

10 d'octubre 1989

D.L. PM 625/1983

SANTA EUGÈNIA

Revista per a la Divulgació i la Cultura

- 2.- INDEX/CARTES
- 3.- EDITORIAL
- 3.- Tribuna: EL TEMPS
- 5.- Tribuna: INICIATIVA PRIVADA
- 6.- Tribuna: I TU, EN SER GRAN
- 7.- CASA DE LA VILA
- 9.- NOTICIARI
- 10.- Església: Carta del bisbe: Sor Francina
- 11.- Església: NO TEMEU
- 12.- Església: ETICA O MORAL/Diferències
- 13.- Església: SER CRISTIÀ AVUI
- 14.- NOUS PROBLEMES CONILLS
- 16.- Entrevista: EN TOMEU DE SON RIERA
- 18.- Pedagogia: DIFICULTATS ESCOLARS
- 20.- CASTELL DE BELLVER/EXPOSICIÓ
- 21.- Variants parlar taujà
- 23.- MUSICA: Opera Italiana
- 24.- La Trapa
- 25.- PÀGINA SANITÀRIA: Las Dietas
- 26.- MINIENTREVISTA
- 27.- PÀGINA INFANTIL
- 28.- CONTRAPORTADA

SANTA EUGÈNIA
 Revista per a la Divulgació i la Cultura
 telèfon 62 02 60. C/J.Ant.12
 07142 SANTA EUGÈNIA
 Mallorca (Balears)

CONSELL DE REDACCIÓ

Nadal Trías Orell, M^aMagdalena Perelló
 Bibiloni, Xisco Casellas Fiol, Biel Lladó
 Riutort, Mateu Crespí Perelló, Pilar Bascu-
 ñana Bibiloni, Toni Cañellas Vich, Jauma
 Riutort Crespí, Mª Eugènia Pou Mulet
 i Maria Crespí Payeras.

Col.laboradors: Valerie Green, Ga-
 briel Campaner, Julià Crespí i Guillem
 Crespí.

Fotografies: Nadal Trías

Nº 47

Revista

SANTA EUGÈNIA

D.L. PM 625/1983

Revista per la Difusió
 i la Cultura

Aquest exemplar té un cost real
 de 129'75Pts

Redac.i Adm.C/J.Ant.12.Tel.62 02 60

07142 - SANTA EUGÈNIA

Editat i compost a la Parròquia
 de Santa Eugènia.Mallorca.

Imprès a

INFORMACIONS LLEVANT, S.A. Manacor.

LA TORRE DE BABEL

Mos conta sa Història Sagrada
 que quan hi hagué hagut "Es Di-
 luvi Universal" "S'homo" (si així
 es pot anomenar) va pensar que si
 tornava venir un altre diluvi,
 s'havia d'alliberar de lo que
 aquell havia ocasionat, i va
 pensar que havia de contruir una
 gran altura lo que li va donar es
 nom de "Sa Torre de Babel".

També mos conta "Sa Història
 Sagrada" que quan la yaren tenir
 a una certa altura, Deu, va cas-
 tigar sa "soberbia" de s'homo (si
 així es pot anomenar) i li va
 confondre ses seves llengos, per
 lo qual no s'entenien i "Sa Torre
 de Babel" no se va poder acabar.

Ara bé, hem dit moltes de
 vegades que s'homo (si així es
 pot anomenar) es s'unic animal que
 sopega dues vegades en sa mateixa
 pedra, i hi afegiria que no domes
 dues vegades, sino tantes com
 passa per allà on hi haja sa
 pedra.

També hem sentit a dir moltes
 de vegades que s'homo (si així es
 pot anomenar) es s'enemic mes
 gros que te s'homo i me pareix
 que tot lo que es escrit fins ara
 per cruu que sia es ben vera.

Hi havia una cançó que ja fa
 bastants d'anys que se canta i
 acabava diguen: "me gustaria ser
 civilizado como los animales".

Si lo que anomenam s'homo,
 s'aturava, a pensar i a examinar
 "sa historia" i a treure-li pro-
 fit, llavors en veu molt alta es
 podria anomenar "Homo".

Mos recorda també "Sa Història
 que hi va haver un sabi a Grecia
 que en ple dia i amb un bon "sol"
 va agafar un llum i mirava si
 trobava un homo.

Si s'homo d'avui posava fi a
 ses seves "Torres de Babel" que
 té en marxa, i en té moltes,
 s'assunto aniria millor i en
 sortirien beneficiats tots, per-
 que com a sa primera torre, Deu
 torna confondre sos nostres llen-
 gos.

Ara assumptos que vivim: venen
 eleccions (ja n'hem vistes moltes
 i en pocs anys) quan venen ses
 eleccions, sien de sa classe que
 sien, moltes de persones tenim
 grans il.lusions, bona sanya,
 esperam milloraments, al manco
 mos ho prometen.

Sa campanya electoral, és di-
 fícil aventurar ses coses, pero

per lo que hem vist a ses altres,
 mos agradaria que aquestes estas-
 sin mes en consonàcia amb sa
 paraula "civilització"

Una cosa en que no estic d'a-
 cord: dies abans d'escriure a-
 quest escrit, que pes medis de
 comunicació vaig sentir que daven
 sus quantitats en metàlic que es
 donarien an es partits, i son:
 per cada diputat que surti elegit
 uns dos millions de pessetes, i
 per cada vot obtingut, sempre que
 haguin tregut algun diputat, no
 record sa quantitat. Això en es
 meu entendre no es justícia, de
 manera que un partit que tregui
 un cert nombre de vots i no li
 bastin per un diputat encara
 l'han de fer mes desgraciat, quan
 pareix que seria donar tants de
 dobbers metàlic a cada partit que
 se presenti; o no donar res a
 cap, aquest sistema es una prova
 mes de corrupció i de falcedat
 quan diven que tots som iguals
 davant sa llei i que hi hagi
 igualtat d'oportunitats.

Biel Campaner

Més cartes a la pàg.9

Del bon i del mal temps

Ja ha passat aquella calorota que ens tenia aclaparats aquest estiu. Ha plogut un poc, ordenadament per aquí, i és d'esperar que aquesta tardor torni ploure i refrescar definitivament les temperatures, fins arribar a l'hivern que està a dues passes d'aquí. Parlar del temps pot semblar inútil si separam la meteorologia de la vida humana, però tinguem en compte que la persona humana viu constantment pendent del "temps" que fa, i inclús el seu humor canvia substancialment segons les condicions climàtiques.

El nostre poble és sustanciament i històricament agrícola i no pot defugir la vivència d'aquestes variants atmosfèriques com si fos un ciutadà qualsevol. El taujà encara viu arrelat al seu poble, i si no és el dia feiner, ho és el dissabte i diumenge un agricultor de més o manco bastiment. De fet, tots, cada un amb el seu trocet de terra, uns més grans que els altres, tenen amb la mare terra, la seva cita periòdica i vinculant. Aposta viu tant intensament la climatologia, molt més encara degut a la moderna tensió que no els tradicionals camperols que tenien tot l'any per fer la feina.

Els esclatasangs sortiran, es podrà sembrar normalment, i per les nostres contrades sembla haver-hi hagut pau climatològica; ho deim pensant en les zones del Llevant mallorquí que desgraciadament l'aigua les ha donat greus perjudicis. En canvi aquí l'aigua ha estat profitosa, i si no hagués estat pel fanquet que fan els carrers a causa de les siques del clava-gueram, tots hauriem pensat que es tractava d'una tardor tradicional.

Les fulles comencen a caure i el clima tardoral dona a aquests dies, un de sol i l'altre de nuvols, l'aspecte d'una tardor literària tan sols molestada pels problemes de cada dia i el renou dels avions que van i venen. Ara un carrer ara l'altre van rebent les darreres visites de la primera fase de la canalització de les aigües, i la gent amb cara de tardor també va pagant les "aigües" que vendran per davall terra.

L'horari d'hivern també ha contribuït a donar el seu punt de tristor a l'època, els matins llargs i els horabaixes curts, i les vetlades, cada dia més llargues.

El temps, la manca de temps, el bon i el mal temps, sempre donaran que parlar en una societat que va cada dia més de pressa, quan li convendria viure més a poc a poc les variants del temps i de la vida.

EL TEMPS HA ESTAT NOTÍCIA

El temps és, entre altres coses, aquell tema del que xerram sempre que no tenim res més de que xerrar. Quan dues persones conegudes, però sense molta confiança, se troben al carrer, després de saludar-se molt sovint fan una referència al temps. Una d'aquestes insignificants converses ben bé podria esser:

- No plou, eh!
- No, no vol ploure enguany.

Però enguany si que ha plogut i molt. Tots sabem el mal que ha fet l'aigua al Llevant de Mallorca i més recientment a alguns barris de Ciutat. A Santa Eugènia i comarca hi ha plogut molt però sense fer mal, llevat de qualche paret esbucada i més d'un cotxe aturat a les carreteres i accessos a Ciutat.

La zona del Llevant ha quedat arrassada, fins i tot hi ha hagut morts, és a dir un desastre. I mira per a on el mateix dia i davant les càmeres de TVE Balears el President del Govern Balear Sr. Gabriel Cañellas, en unes impresentables declaracions, donava com única solució que la reina Sofia visitaria la zona i els afectats mentre aquests que havien sense casa demanaven solucions més efectives i no morals i de consol.

Pareix un doi però aquestes inundacions se poden interpretar com un càstic de la naturalesa. L'home ha menespreiat molt la naturalesa, fer un hotel dins un torrent és un exemple molt clar, i tal com s'ha vist l'aigua -en aquest cas l'agent de la naturalesa- per on hi ha passat un pic hi torna passar, per ventura en 50 anys no passarà res però prest o tard passarà. Els torrents mallorquins -igual que les clavegueres de les ciutats mallorquines- no estan preparats per rebre tanta d'aigua i un dels principals motius és perquè estan bruts, en principi per falta d'una actitud cívica per part de la gent que hi tira tota classe de fems i segon perquè ningú se'n cuida de fer-los nets.

Ara falta veure com se repartirà el fons destinat a reparar els perjudicis materials. Falta veure a qui s'atendrà primer

i millor al que està obligat a reconstruir ca seva o al que l'aigua li ha enfonsat un iot de 30 o 40 milions. De moment ja s'han lluit perquè només s'han preocupat de reconstruir artificialment les cales on ha fuit l'arena -un autèntic delictes ecològic- perquè els touoperadors no deixin de dur turistes. I és que aquí és molt més important no perdre els turistes, que recuperar la fertilitat de les terres on el pobre pagès hi tenia els seus cultius.

En definitiva, aquesta vegada el temps si ha estat notícia i degut a això s'ha demostrat unaltre pic la incompetència de la nostra administració autonòmica.

La mare naturalesa crec que ens ha donat una lliçó, però desgraciadament han pagat justs per pecadors.

BIEL

DEMOGRAFIA

NEIXAMENTS:

19-VI-89

Toni Amengual Sastre
fill de Tomeu i Maria

Enhorabona al nou taujà i als seus pares!

DEFUNCIONS

30-VIII-1989

Margalida Daviu Vich (60 anys)

8-IX-1989

Juana-Aina Riutort Vich (81 anys)
Descansau en la pau del Senyor!

INICIATIVA PRIVADA

INICIATIVA PÚBLICA

A l'Editorial del darrer número de la revista Santa Eugenia, donavem la felicitació al grup de ball de bot que s'ha creat al poble, una felicitació per la seva iniciativa o començar i continuar aquesta tasca. També fa un parell de numeros de la revista que feiem referència al gran moviment associatiu, cultural i recreatiu que hi ha en aquest moment en el poble.

Crec que tothom estarà d'acord que en el poble hi ha un moviment que no se donava mai i que a mes sembla que continuarà per molts d'anys. A mi, personalment això em pareix fantàstic però en faig una pregunta damunt aquest moviment "socio-cultural" i la seva resposta m'entristeix un poc: quants d'aquests moviments han sortit per iniciativa o partint d'una idea sortida des de l'Ajuntament, en altres paraules; que fa l'Ajuntament per afavorir el moviment social i cultural del poble?

Sabem que les obres de canalització de les aigües és una tasca molt feixuga per un Ajuntament tant petit com el de Santa Eugenia, també sabem que el pressupost de l'Ajuntament no dona per fer massa "filigranes", però el que jo vull exposar aquí no té perquè tenir una repercussió econòmica molt notable pel municipi, solsment un poc de voluntat i saber fer des de l'Ajuntament cap en el poble. Actualment a l'Ajuntament només s'està fent una feina purament burocràtica, una feina que ocupa quasi tots els plens de l'Ajuntament (i ens porem remetre e les actes per verificar aquest fet); una feina que pareix que una vegada solventada ja està tot fet; però, per mi, falta el més important que és que des de la casa de la vila se crein, s'impulsin i cresquin iniciatives per fer possible un moviment i un sentiment verdader de poble en aquest punt el que està fent la casa de la vila es solsment donar subvencions irrisòries i insuficients en aquests grups que sorgeixen sense prener-hi part en cap d'ells.

Si llegim els diaris podem fixar-nos que a les seccions que fan referència a la

Part Forana, sempre parlen de festes, exposicions, actes, jornades, etc... que es celebren els diferents pobles de l'illa i quasi sempre son actes organitzats per l'Ajuntament del poble. Crec que mai vorem aquesta notícia de Santa Eugenia ja que ni organitzen, ni creen, ni exposen, ni etc..., l'Ajuntament només recauda i administra no repercuteix directament en la vida del poble.

Si mal no record totes les exposicions (de pintures,, d'objectes, etc...) han partit d'iniciativa particular o de qualche associació del poble, totes les excursions, les festes, balls, etc..., que es fan no n'hi ha cap que partesqui des de l'Ajuntament, fins i tot les festes patronals no les organitza ell sino que solsment les patrocina llevant-se una bona feina d'enmig.

Supos que des de la Casa de la Vila hem podran recordar i argumentar que han organitzat les classes per adults dins el poble, però m'agradaria recordar que ha esta una iniciativa conjunta entre la Mancomunitat del Pla, el Ministeri d'educació i l'INEM, que crec, i que hem perdoni si m'equivoc, que no ha estat precisament una idea o iniciativa del nostre batle.

No vull acabar aquesta opinió sense donar les gràcies a totes aquestes agrupacions, associacions i grups que fan possible que Santa Eugenia se senti com un poble que té vida i que sap viure, que la seva gent, per sort, no ha d'esperar iniciatives públiques, perquè esteriem ben arreglats, sino que en la seva sola empenta i il·lusió fa que ens divertiguem i ens interessem per Santa Eugenia. De tota veritat, gràcies.

Mateu Crespi

ITU, QUÈ SERÀS QUAN SIGUIS GRAN?

PERELLOFRIU

Una de les preguntes que feia sovint la gent gran, per qui sempre vaig sentir especial repel·lència, era aquesta de què seria en ésser gran. No puc dir que fos conscient que era un noi, ja que la meua infància va ésser d'allò més mediocre. El que em molestava, almanco els primers anys, era que sempre m'agafaven d'imprevist, jo no pensava mai què seria, perquè ni tan sols arribava a imaginar que algun dia arribaria a ésser gran. Els dies passaven anant a escola i jugant a bolles i amb indís de plàstic. D'un dia a l'altre no notava cap canvi que suposàs una evolució a una altra fase de la vida. No aspirava sinó a més bolles i més indís. De televisor, sols n'hi havia al cafè, i encara no marcava el ritme vital.

Però si no sabies què contestar, era clar que t'havies travat, i això sí que no. Per tant, quan els al·lots ensumàvem qualche visita era cosa de cavil·lar què punyetes podríem fer en ésser grans, almanco per complaure els grans que t'ho demanaven. I és que insistien tant, que pareixia que els interessava. I a més, la gent gran era una institució. Institucions en realitat ho eren tot, i bastants eren sagrades. Els oncles, els mestres, les xafarderes del barri, tot això eren institucions, i es respectaven una cosa grossa. No era com ara. Però no vos penseu que bastàs amollar un ofici qualsevol. Ni prop fer-hi: havia d'ésser un ofici graciós. Si hom contestava, per exemple, "mecànic", que era una cosa ben realista, et responien: "Oh, ell sempre aniràs ple de morques!" En canvi, si contestaves "artista de cinema" o "torero", que era una bajanada, deien "Olé!". Era una llàstima que de tan jove t'estimulassin les bajanades.

En tornar un poc més gran, sí que vaig agafar consciència que les idees que trobava per al futur canviaven amb el temps, és a dir, que l'ofici graciós amb el qual a estones et senties identificat, no era el mateix als onze anys que als vuit: això sí que evolucionava, però sense raons de pes, a no ésser que la gràcia que feies als majors fos determinant. Però era evident que la insistència torturant dels grans emprenyosos, no rimava gens amb la poca consistència de la vocació.

...I els anys passen, i a un ja no el mostren com a un escarabat, sinó que en té un per mostrar. I mirant pel re-

trovisor, un comprova que del grup que férem el baxiller -l'elemental, ja hem dit que parlem d'una infantesa inconspícua- els que solien treure més males notes estan col·locats a un banc o similar; dels que les treien millors, dos ja són a l'altre món, per accident de cotxe i avioneta; un parell que no acabaren els estudis, s'han enxufat de funcionaris; i en "Tolito", que als quinze anys no feia l'alçada d'un ca assegut i era prim com ell tot sol, reparteix bombones de butà. Servidor va poder acabar quan pertocava amb devers un sis de mitja, però així mateix m'havien suspès la gramàtica un parell d'anys. I ara no digueu que es nota: ja no val.

Un altre episodi prou clarificador d'això que estam parlant -com correspon a un "home"- fou durant el servei militar. Per apuntar-se voluntari calia presentar un certificat de treball, que

en aquest cas era de cambrer. En ésser dedins, em va semblar que estaria més còmode a una oficina, i vaig dir que era d'això. Però el dia del repartiment, feia falta un cuiner, i precisament aquest dia -i encara no sé per què- era el primer de la fila. Idò això. I fins que vaig acabar. Després, ja en plena crisi, vaig haver de fer moltes coses, però res del què he dit.

Els psicòlegs, diuen que la infantesa determina la vida adulta. No sé exactament a què es refereixen, però fer projectes per quan hom sigui més gran, per a mi és perdre el temps. Si malgrat tot, encara vos queegen ganes de fer-ne, de projectes, preniu exemple de Na Mercè -perdó, de Dona Mercè Ibàñez- qui en plena joventut ja és directora de banc. Punyir a "El Mirall" també té emoció, però la paga no té consol.

EL MEU MIRALL

Hi ha una acció que solem realitzar cada dia, cada dematí abans de sortir de ca nostra i anar a la feina, a l'escola, a comprar, o a passetjar. Quina és aquesta acció? És ben sezilla: la de mirar-nos al mirall. N'hi ha que s'hi passen una bona estona, altres que només ho fan d'una rampellada; qualcu nomes per fer els retocs, però tots ens hi solem mirar.

Idò la vida és com un mirall: somreis, ell també somriu; estau enfadats, ell està enfadat. Feiç-ne la prova que volgueu. Vos sera tornat un sonriure per un sonriure, una mala cara per una mala cara. El mirall sempre ens dona la cara que nosaltres li oferim.

Passa igual davant la vida: és un poc com nosaltres la feim. Si prenim els imprevists amb un sonriure, respondrà amb un sonriure; si ens plantam amb el rostre frunzit, farà cara d'assassi. No enç ho acabam de creure però és així. Els altres els ofereixen la cara que nosaltres les oferim. La simpatia o l'antipatia que manifestam envers als altres, sovint correspon a la mateixa actitud que els altres tenen cap

a nosaltres: sol ésser una cosa correlativa. És el mirall de la vida. Dificilment, si tractam de forma amable i educada una persona, aquesta ens contestarà cridant i amb mals modals. Si nosaltres som comprensius, lo mes segur es que els altres siguin tolerants amb nosaltres. Ja sabem que hi ha excepcions, però aquesta sol ésser la regla general.

¿Amb quina cara t'has vist avui al mirall? Amb cara de vinaigre? Idò amb cara avinagrada veuras als altres. Si, al contrari, t'has vist amb el rostre somrient, és ben segur que al manco qualcu et somriura. Feis la prova i ja em contareu l'experiència.

Andreu Genovart

**Els articles d'aquesta revista
expressen únicament
l'opinió dels seus autors**

CASA DE LA VILA

PLE EXTRAORDINARI DEL 11 D'AGOST DE 1989

Assisteixen el Batle D. Pedro Pujol, el T. Batle D. Bartomeu Mulet, els Regidors D. Bartomeu Vidal, don Mateu A. Cañellas i don Pep Zapico; no justifiquen la seva absència D. Macia Cañellas i don Jaume Crespi. Actua de secretari don Juan M. Campomar.

S'aprova les actes anteriors.

APROVACIO PROVISIONAL ESTABLIMENT I ORDENACIO DE TRIBUTS I PREUS PÚBLICS.- Per part de la Secretaria es dona compte dels aspectes mes destacats de la llei 39/1.988, de 28/12, reguladora de les Hisendes Locals, que entra en vigor el 31 de desembre tal com l'aparició de preus publicos com a mer recurs de les Entitats Locals, la supresio dels arbi-tris amb fi no fiscal (tenencia de cans, impost sobre solars, solars sense vallar) la determinacio de la quantia dels impostos sobre bens immobles i sobre l'increment de valor dels terrenys, del nou impost sobre construccions, instal·lacions i obres, l'entrada en vigo de les ordenances, i que la Disposicio transitoria Primera sobre el mentat text legal senyala que abans de 1 de gener de 1.990, les Entitats Locals hauran d'adoptar els acords precisos de la imposicio i ordenacio de tributs a l'objecte de poder exigir taxes, contribucions especials, impostos i previs publicos d'acord amb les normes contingudes en la Llei.

A continuacio pren la paraula el Sr. Batle com President de la Comissio de Hisenda, el qual, vist el Decret de l'Alcaldia, proposa al Ple: 1.- - Aprovar, provisionalment l'establiment i ordenacio dels Tributs i preus publicos que se indiquen a continuacio:

a) Imposts d'exaccio potestativa

- Impost sobre Construccions, Instal·lacions i obres.
- Impost sobre l'increment del Valor dels Terrenys de Naturalesa Urbana.

b) Taxes

- Taxa per expedicio de documents administratius.

Taxa per llicencies urbanistiques.

Taxa per apertura d'establiments.

Taxa per Cementeri Municipal

Taxa per clavagueram

Taxa per recollida de fems.

c) Preus publicos.

1.-Preus publicos per utilitzacions privatives o aprofitaments especials

- Preu public per llocs, barraques, cases de venda, espectacles o atraccions situats en terrenys d'us public o industries i rodatge cinematografic.

- Preu public per ocupacio de subsol, sol o sobrevol de la via publica.

- Preu public per l'entrada de vehicles a través de les voravies i les reserves de via publica per aparcament, carrega i descarrega de qualsevol classe.

2.- Preus publicos per prestacio de servicis o realitzacio d'activitats.

Preu public per cases de bany, dutxes, piscines i instal·lacions analogues.

- Preu public per suministre d'aigua, gas i electricitat.

d) Imposts d'exaccio obligatori

- Impost sobre bens immobles.

- Imposts sobre vehicles de Traccio Mecànica.

2.- Aprovar les ordenances fiscals reguladores de cada un dels Tributs mentats a l'apartat anterior aixi com les ordenances reguladores de cada un dels preus publicos.

3.- Exposar al public els dits acords per un periode de 30 dies a efectes de reclamacions dels acords de imposicio i de les ordenances. D. Bartomeu Vidal Coll no esta d'acord amb la tarifa del dret d'enganxament fixada en la taxa de sanejament.

ATRIBUCIO CENTRE DE GESTIO CADASTRAL I COOPERACIO TRIBUTARIA DE LES COMPETENCIES DE GESTIO RELATIVES A L'IMPOST SOBRE BENS IMMOBLES.- Pren la paraula el President de la Comissio de Hisenda D. Bartomeu Mulet Cañellas, i en virtut de la facultat que li otorga el real Decret 831/1989 de 7 de juliol en el sentit d'encomenar a l'Estat les funcions de Gestio Tributaria sobre Bens Immobles, atribuïts pels Ajuntaments per la Llei 39/1988 de 28 de desembre, reguladora de les Hisendes Locals, proposa al Ple:

Sollicitar del Centre de Gestio Cadastral i Cooperacio Tributaria l'exercici de les competencies de l'apartat segon de l'art.78 de la Llei 39/1988 de 28 de desembre, reguladora de les Hisendes Locals, en relacio a l'impost sobre Bens Immobles, a excepcio de la recaudacio.

Dita proposta es aprovada per unanimitat.

AGRUPACIO SECRETARIA SANTA EUGENIA-CONSELL.- Pren la paraula el Sr. Batle el qual senyala que en data de 30 de juny el Ple adopta l'acord de iniciar l'expedient d'agrupacio dels municipis de Santa Eugenia i Consell per al sosteniment en comu del lloc de Secretaria, aixi com nomenar una comissio mixta composta pels respectius Batles dels Municipis mentats per a la redaccio de la memoria justificativa i del Projecte d'Estatuts que han de regular la mateixa.

Per tot això i d'acord amb el Real Decret 82/1988, de 20 d'octubre, aquesta Alcaldia proposa al Ple:

1.- Aprovar la memoria justificativa de l'Agrupacio, que s'adjunta com a Anexe.

2.- Aprovar el projecte d'Estatuts que han de regir com l'Agrupacio que s'adjunta com Anexe.

3.- Remetre l'expedient d'Agrupacio a la Direccio General d'Administracio Territorial de la Conselleria Adjuta a la Presidencia.

Dita proposta es aprovada per unanimitat.

MODIFICACIO DEL CREDIT NUM. 1.- Pren la paraula el Regidor Sr. Mulet Cañellas, com a President de la Comissió d'Hisenda el qual senyala que vist del Decret de l'Alcaldia de data de 4 d'agost instant, a la necessitat d'efectuar el gasto "aportació municipal al Pla D'Equipaments Deportius" que no pot demorar-se fins a l'exercici següent i no tenint el vigent pressupost de consignació, i vist l'informe del secretari Interventor proposa al Ple:

1.- Aprovar una habilitació de crèdit en la partida 6 per la quantitat de 1.609.481 ptes amb carreg al sobrant de la liquidació Pressupost anterior disponible en aquesta data 7.439.-239 ptes, quedant el superavit disponible en 5.930.758 ptes.

2.- Que aquest expedient de modificació de crèdit, sia exposat al públic durant quinze dies hàbils, previ anunci en el Bolletí Oficial de la Província i en el tauló d'anuncis de la Casa Consistorial de conformitat amb el previst a l'art.450.3 del R.D.L. 781/1986 de 18 d'abril en relació amb l'art.450.3 del R.D.L. 781/1986 en relació amb l'art.446.1 del mateix text legal.

PLA D'EQUIPAMENTS DEPORTIUS.- Vista la comunicació del Consell Insular de Mallorca convocant als Ajuntaments de l'illa perquè sol·licitin obres de construcció, ampliació o millora de les instal·lacions esportives, dins el Pla Territorial d'Equipament esportius de 1989, la Corporació i per unanimitat acorda:

1.- Sol·licitar un finançament al Consell Insular de Mallorca de 1.609.481 ptes, en concepte de finançament a fons perdut per l'obra "Instal·lació elèctrica en el Poliesportiu Municipal" amb un pressupost de 4.828.443 ptes d'acord

amb les normes establides pel C.I.M.

2.- Comprometre's a prendre part del pressupost de les obres de referència que ultrapassin el finançament del C.I.M. i de la C.A.I.B així com els excessos que, sobre el pressupost assenyalat, es puguin produir a conseqüència de projectes addicionals, reformes, revisions de preus, o per qualsevol altra causa.

3.- Obligar-se a mantenir les instal·lacions que es construeixin en el destí esportiu per un terme de vint anys, durant els quals no es podran alienar ni cedir en qualsevol cas l'ús ni l'explotació comercial amb fins lucratiu, sense l'autorització expressa del Consell Insular de Mallorca.

4.- Autoritzar al Consell Insular de Mallorca a utilitzar gratuïtament les instal·lacions objecte de finançament, que siguin requerides per el desenrotllament de competicions o actes esportius oficials.

5.- Acceptar específicament les normes establertes.

DESLINDAMENT "CAMINET DE SES COVES".- Es deixa el tema sobre la taula pendent d'estudi de la Comissió Informativa.

APROVACIO PADRONS ARBITRIS.- Son aprovats per unanimitat els padrons de taxes i arbitris corresponents, a l'exercici de 1989, així com la seva exposició al públic per un plaç de quinze dies a efectes de reclamacions.

ESTUDI COMISIONS INFORMATIVES.- Es deixa sobre la taula, pendent d'estudi per a la propera sessió.***

FORN CA'N QÜEC

**ESPECIALITAT:
ENSAÏMADES I PASTISSOS**

POLLASTRES A L'AST

**C/ José Antonio, nº 7
Telèfon: 14 02 14
SANTA EUGÈNIA**

Bar ~ Restaurant CA'N PUCETA

**Ctra.Vella de Sineu. Qm.15'500
telèfon 14 01 58**

**Ses Olleries
SANTA EUGÈNIA**

NOTICIARI

Les notícies d'aquest mes venen marcades per l'entrada de la tardor i el començament de moltes d'activitats, entre elles la presentació de l'equip de futbol amb un partit amistós amb l'Unió el dia 2 de setembre en el Pou Nou.

Tampoc faltà aquest any la Fujada a Lluc a peu, si bé enguany no pogué tenir el sevei d'autocar per a la tornada i l'anada fins a Inca, ni tampoc el temps acompanyava gens. Així i tot una quarantena de persones s'animaren, i anaren, un any més, a Lluc a peu.

El dissabte dia 9 de setembre els Donants de Sang de la Securetat Social celebraren a Sencelles una "Trobada Comarcal" juntament amb Alaró, Binissalem, Algaida, Consell, Sa Cabaneta, Pla de Na Tesa, Portol, Santa Maria, Montuiri i Sencelles, amb l'entrega de les distincions a les deu i vinticin donacions de sang. Enhorabonaj

El dia 15 començà l'escola a EGB els matins, i el dia 2 d'octubre tot el dia.

El dia 29 es celebrà l'Assamblea General de Caçadors, així com també és de resenyarar el sopar que feren els caçadors de la tercera edat que celebren la seva tirada del dilluns de festes amb una bauxa que els joves no la farien millor.

Han anat seguint les siques del claveguerem i aigues netes pels carrers dels pobles, i ara sembla que s'han aturat de fer la carretera per no tenir concedit encara el permís d'Obres Públiques. Es de suposar que no es torbin molt i la cosa puguir seguir el seu ritme, una vegada que els altres carrers ja tenen les dues tuberies

Per altra part i seguint amb el tema dels esports, i tenint en compte que no tenim del tot resolta la corresponsalia d'esports hem de deixar constancia dels dos empats (un defora i un dedins), així com la victòria dins el terreny de l'Alcúdia, i la derrota en propi camp davant el Montaura que a la classificació tenia un punt manco. Encara son pocs partits

per fer un judici més o manco fonamentat, però que els aficionats voldrien veure en uns resultats més raonables.

Atenint-nos al programa de fer deu números de la nostra revista cada any, el pròxim exemplar el rebreu a final de novembre, si Déu ho vol i les autoritats ho permeten. I parlant de la nostra revista, diguem que, perquè anam massa justs de duros feim una rifa, que ho té ben clar quina finalitat té: treure el dobbers necessaris per acabar l'any sense deutes; esperam la vostra ajuda imprescindible.

Ve de la pàg.2

CARTES A LA REVISTA

Senyor Director de la revista SANTA EUGÈNIA

Li preg que si és possible, publiqui aquesta informació a la revista del present mes d'octubre.

SEPULTURA SUBTERRANEA DEL CEMETERI DE SANTA EUGÈNIA.

Informació especial per als copropietaris que han depositat els dobbers per a la reparació i millora de la mateixa.

Greus dificultats impedeixen que puguin dur-se a terme els treballs programats (segons els croquis que en el seu dia s'envià a cada un dels propietaris).

Propòs que es faci pressió, per a que s'organitzi una reunió de copropietaris i que a la mateixa, s'autoritzi una comisió que tengui força suficient per a prendre decisions sobre la marxa.

Llament les molèsties que pugui causar-los el meu fracàs en aquestes gestions.

Santa Eugènia, 9 d'octubre de 1989.

Juan Cañellas Llompart

Carta del Bisbe

BEATA FRANCINAINA CIRER

Model i estimul per a l'Església de Mallorca

El dia 1 d'octubre la nostra Venerable de Sencelles ha estat proclamada benaventurada pel Papa Joan Pau II i la seva vida presentada com model i estimul de vida cristiana a tota l'Església. Però nosaltres, fills de la mateixa església mallorquina hem de ser-ne els primers imitadors.

* Ella va ser "dona del poble", ben arrelada a la terra, generosa i fecunda del món mallorquí i de l'Església mallorquina. I oberta docilment a l'acció de l'Esperit, va propiciar com una nova encarnació de Jesucrist i del seu Regne, a la seva vida i per ella, al seu poble.

* Ella va ser catequista i formadora i apòstol de nens, joves i grans. No sabia llegir i havia après les veritats de la fe de paraula i així ho explicava i ensenyava amb paraules senzilles i planeres, però sobretot, amb el testimoni de les seves obres de cada dia. Estimava tant a Jesucrist i la seva Església, que no podia deixar de proclamar la "bona notícia" a tots quants l'enrevoltaven.

* Ella estimava els germans com Jesús mateix les estima. Sobretot els més petits i els pobres. Vivía, amb naturalitat i alegria, la passió d'a-

judar, consolar, aconsellar i compartir tot el que tenia amb els més necessitats. Tothom la trobava, ca seva era la casa de tots, el seu temps, la seva vida i els seus bens eren de tot el poble. Va rebre els dons de servir a la comunitat parroquial de Sencelles i per la seva parroquia va treballar incansablement fins a la mort, amb admirable docilitat i corresponsabilitat.

* A la pregària, Eucaristia i sagraments bevia la gràcia, la llum i el coratge que omplien la seva vida i repartia amb gran naturalitat, senzillesa i generositat entre tots aquells a qui podia arribar.

* Tota la seva vida va estar consagrada a Jesucrist, el Senyor. I quan ja li quedaven només tres anys de vida va formalitzar públicament la seva entrega pels vots religiosos i va promoure un estil evangèlic i casola de vida religiosa que està a l'arrel de les Germanes de la Caritat, les seves germanes d'avui, esteses per tota l'Església.

Celebrem amb goig i acció de gràcies la beatificació de sor Francinaina però sobretot, imitem-la, nosaltres, els mallorquins aquí, al seu poble i la seva església.

Teodor Ubeda, bisbe de Mallorca

PER QUÈ SERVIREN A JESÚS TOTES LES SEVES ACCIONS I PREDICACIONS SI TANMATEIX ACABÀ PENJAT?

Permet-me que abans de respondre et conti una història:

Enmig d'un immens desert, on no creixia cap herba, hi vivia un nin petit que cuidava amb esment d'una flor ben agradosa, l'única nascuda en aquell paratge. La regava, la protegia dels animals que omplen les nits del desert, i l'estimava amb tot el seu cor. Però un dia, sense saber molt bé com ni per què, la flor es mustià i s'esfullà. Ja morta escampà als quatre el poc que d'ella quedava. L'infant plorà i les llàgrimes li solcaren la careta del disgust que va tenir. Temps després les llavors arrabassades de la flor, per les fortes ventades, badaren les seves poncelles al sol i pus mai no s'anomenà desert aquella contrada.

Certament Jesús morí, però la seva Creu no fou la fi d'aquesta història. La prova és que els que l'havien abandonat tornaren a agombar-se en petites comunitats a les quals de cada dia s'ajuntà més i més gent. Comunitats que dos mil anys després d'Ell encara el volen fer present. Comunitats que encara avui volen viure amb la convicció que Déu és Pare. Que és aquell que ha vingut la mort, la injustícia, l'opressió i el patiment en la Creu del seu Fill.

El Pare, aquell dia de la Resurrecció de Jesús demostrà amb el seu Fill, que «L'amor és més fort que la mort».

No temeu

Pareix més fàcil, però no ho és, repetir les paraules de Jesús. No ho és en un món acorralat per tants de temors. No ho és en pobles recorreguts per la desconfiança i el recel. No ho és -i això és el més important- a sers humans que per ser-ho són dèbils i a la defensiva.

Qui no tem i no és un insensat, un fanàtic o un inconscient està anunciant alguna cosa nova. Verdaderament, no tenir por avui és -ho ha estat sempre- un acte de fe.

NO TEMEU

Qualsevol pot, amb raons, negar tota la raó a les paraules del títol diguent que, pel contrari, hi ha que temer: per a sobreviure hi ha que temer, hi ha que ser caute, per poder defensar-se de tans assedís de la vida i dels humans.

Per un esperint cristià, en canvi les paraules del títol pareixen obvies. L'expressió "no temeu" apareix a l'Evangeli i repetidament: "No temeu, vosaltres valeu més que un esbart d'au-cells", "som jo, no tengueu por", "no temeu, vos anunciï una gran alegria", "no temeu, petita guarda", etc., etc. I no obstant això, les nostres actituds i els nostres fets solen desmentir aquesta aparent certesa. Tenim por, o al manco, tenim pors. Perteneixem a un temps i a una cultura als que Mounier caracteritza com a de la "petita por". Temem més als altres, temem al futur, a la penúria, a la malaltia i, naturalment, a la mort.

No és precis discurrir molt per a comprendre que el nostre temor és directament proporcional a lo que tenim por de perdre: la seguretat, l'abrigament afectiu, els doblers, les propietats que ens fan poseïdors, la salut o la vida. Tot allò que constitueix el nostre ben passar i que hem anat reunint amb tan d'esment.

Però a no ser que volgüem convertir l'Evangeli en una predicació irreal, hem d'esforçar-nos en veure quines són les condicions que possibiliten el seu compliment. En cas contrari serem, com a la metàfora de Sant Jaume, "oyents i no realitzadors de la Paraula". I la nostra cara, entrevistada en el mirall de la imatge de Déu, es convertirà en una cara assutada i fugissera.

TEMOR I POBRESA

Tan sols el pobre pot estar absent del temor, perquè tan sols al qui res té i res vol, res pot arrabatar-se-li.

Dels pobres en l'esperit és el regne del cel. Ho diu la primera benaurança en una expres-

sio que s'ha prestat a tots els equivocs. No es diu -al manco, en primer lloc- que als pobres se'ls compensarà en el futur de la seva carencia. Es diu que qui ha acceptat ser pobre ha entrat ja en un regne inexpugnable. "Som pobres -es deia en una pel·lícula antiga- i la nostra única paraula es una paraula de pobres: gràcies". Al qui té el seu agraïment per tota fortuna, ni els lladres ni les armes poden amenaçar-lo.

Però, això és real? Ningú és tan pobre que no tenguí algunes possessions, alguns afectes, alguns lligams personals. Una casa que pel fet de ser nostre es convergeix en llar, una persona a la que podem anomenar amiga, uns vestits que es fan nostres i conformen la nostra imatge. Com podem, per tant, no temer als qui amenaçant aquestes coses ens amenacen a nosaltres?

És necessari llavors parlar de "despreniment", rescatant-lo del desprestigi en que l'han enfonsat els qui, sense desprendre's de res, han trobat una manera de posseir sense tenir-ne mala consciència.

Despreniment vol dir capacitat de desferrar-se sense dolor del que es té. És la capacitat de gaudir de tot però sense que la seva perduda suposi un esqueix.

S'aduirà que això no és possible, que es tracta únicament de paraules molt belles sense una traducció dins la vida real. No es així. De Sant Ignasi és aquella dita: "De tal manera fer les coses com si tot dependís del nostre treball, però de tal manera tenir el que hem fet com que no depengui en absolut de nosaltres sino solament de la gràcia de Déu". Atenint al que estem diguem podríem dir-ho així: "De tal manera gaudir de les coses que les treguem la seva riquesa, però tenir-les de tal manera que no tenguem por de perdre'ls, perquè tota la seva riquesa ha quedat en nosaltres".

Recerca i traducció: Nadal Trías Orell.

ÈTICA O RELIGIÓ ÉS L'HORA D'ELEGIR

És qüestió de coherència. No es tracta d'una obligació. Els pares dels nins que van a Col·legis Estatals, a l'hora de començar el curs escolar, han d'elegir entre classes d'Ètica i classes de Religió i Moral Catòliques. Els pares són lliures de triar el que vulguin. Fins i tot cal dir que l'escollir Ètica no su-

posa un voler abandonar l'Església Catòlica. Això vol dir, per tant que Ètica i Primera Comunió o Confirmació són compagibles.

Lo que sí convé recordar és que l'Educació Cristiana d'un fill descansa sobre tres grans pilars: 1) la pròpia família, normalment insubstituïble, que és la que donà l'ambient i la motivació; 2) l'Escola (en el cas de l'estatal, la classe de Religió), encarregada de donar una justificació teòrica i coherent amb la cultura; i 3) la Parròquia, amb la catequesi celebrativa.

Uns pares cristians han de tenir llibertat. Però aquesta llibertat no s'exerceix tirant una moneda a l'aire, o triant la classe d'Ètica perquè el llibre de text és més barat que el de Religió. La vertadera llibertat s'ha d'exercir des d'una coherència profunda amb el compromís, assumit el dia del baptisme dels fills, d'educar-los en el camí cristià.

Manuel BAUÇA OCHOAVIA
Delegat Diocesà d'Ensenyament

LES DIFERÈNCIES DE DÉU

La vida cristiana és profundament personal i també comunitària, de tal manera que podem esser comunitaris sense caure en el collectivisme, i personals sense incórrer en l'individualisme: comunitat i persona formen els dos pols imprescindibles perquè s'estableixi el corrent de força de l'amor i de la unió. Hi ha una altra cosa encara: si en Déu mateix la nostra fe ens obliga a confessar l'existència de diferències, molt més les haurem haurem d'acceptar en les nostres relacions humanes.

Tots tenim una tendència innata a negar els fets diferencials, perquè cada aspecte de les altres persones que no coincideix amb els nostres propis mòduls ens fa l'efecte d'una amenaça a la nostra identitat o seguretat. Per això ens defensam contra les diferències que observem en els altres, intentant esborrar-les per mitjà d'imposicions anivelladores.

La fe trinitària ens hauria de fer néixer en nosaltres, cristians, una actitud, no solament de tolerància, sino de positiva acceptació de les diferències, precisament perquè, en la seva més íntima essència, el Déu cristià és un Déu "diferent", un Déu ric en diferències.

Joan Llopis. M.D.

PARES, INSCRIVIU ELS VOSTRES FILLS A LA CATEQUESI PARROQUIAL

PARES, INCRIVIU

ELS VOSTRES FILLS A

LA CATEQUESI PARROQUIAL

INCOMPATIBILITATS

Era un dilluns a vespre. El rector de la parròquia havia convocat una reunió per als pares dels nins que enguany han de fer la Primera Comunió. Normalment es procura que les reunions no siguin en dimecres per allò del futbol a la T.V. Com de mala costum hi participaren moltes més mares que pares (la religió i la formació del fills sembla cosa de dones). Cap al final de la Reunió, un dels pocs pares assitents demanà si les altres sessions s'havien de fer necessàriament en dilluns. El rector preguntar si hi havia molts d'inconvenients perquè es fessin aquest dia. (Hi podia haver raons de tipus laboral o coincidència amb altres reunions d'associació de pares que es podien tenir en compte) L'home digué que justament el dilluns per la tele feien "el precio justo". Si algú no ho sab aquest és un programa d'entreteniment.

L'anècdota acaba aquí i hi podria acabar el meu relat sense cap tipus de comentari, però deixau-me formular un parell d'interrogants. ¿No vos sembla que això ja és massa? Lavonses ens estranyam si els atllots són teledictees, si no saben el Pare Nostre, si primer és la pel·lícula del video que no el germanet. No vos pareix que qualche dia haurem de dir basta? ¿No trobau que és ben hora de catequitzar els qui "en volen"? ¿I si insistíssim més en els adults que no en els atllots?

Les altres preguntes que me bullen dins el cap i les conclusions que en trec no les manifest. Que el criteri del lector tregui també les seves pròpies conclusions. Teniu dret a pensar el que vulgueu.

Andreu Genovart

Ser cristià, avui

Es diu que viure la fe cristiana és actualment més difícil. Que les circumstàncies de la nostra societat, del món actual, ho han fet més difícil. Perquè vivim en una societat "pluralista", es a dir, on conviven diverses maneres d'entendre i de practicar els valors humans, les normes morals. En la nostra societat però, es neguen valors i principis que per un cristià son fonamentals. fins i tot, a vegades, pareix que no estigui de moda ser creient, com si un hagues d'amagar el ser cristià. Encara que la majoria, quan arriba el moment, es casin per l'Església o bé batejan els seus fills: però son com a fets aïllats que pareix que tenen molt poc que veure amb la fe en Jesucrist, amb el tenir com a norma de vida l'Evangeli.

Vivim també en una societat "secularitzada", en el sentit de que Déu i les conviccions cristians pesen poc. El que pesa son les interpretacions del món i de la vida humana que es presenten com a "científiques" -amb raó o sense-, com a propietes del món d'avui, com a simplement humanes.

I encara, per ventura la més gran dificultat per viure avui la fe en Jesucrist, sigui la força social d'un entorn que podríem anomenar paga, on semba prevaleixer com a màxim criteri el contentar-se amb viure bé, cercant el màxim gust possible, desentenguent-se de tot treball per construir una societat més justa i més fraternal.

Però és veritat sovint que els qui lluiten per aquests valors que son els mateixos del Regne de Déu, ho fan des d'opcions i creences no cristianes. Des d'aquestes conviccions acusen als cristians de no treballar de veres per allò que els critians creim però no practicam.

No pareix que tngem gaire raó en dir que avui es més difícil; podríem dir que sempre ho ha estat.

En el primers temps del cristianisme l'apostol St. Pau ja recomenava que "no haviem de viure la fe amb esperit de covardia, sino de fermesa, d'amor i de seny". Es el mateix que ens podria dir avui.

Si pensam que estam excusats de viure amb energia la nostra fe pel fet que en la nostra societat convisquin, -i de vegades sembla que tenguin més força-, altres maneres de pensar i de viure, és que no hem enten que vol dir creure en Jesucrist. Ell no ens va oferir -no va seguir- un camí fàcil, triomfant, reconegut i acceptat per tots; sino al contrari. Es tracta, per tant, de seguir-lo costi el que costi, sigui moda o no.

A la nostra societat pluralista i secularitzada, la nostra fe s'ha de viure, amb una gran carrega d'amor a tothom -creients i no creients, sigui quina sigui la seva ideologia i la seva manera de judicar la nostra fe-; amb una gran dosi de "seny", és a dir de comprensió i adaptació a la situació real de la nostra societat, de valoració dels seus aspectes positius i de saber-nos oposar als aspectes negatius però de manera que s'entengui, que no sigui tant una simple oposició sino un oferiment de conversió.

Per aquesta feina difícil, no ens faltara mai l'ajuda del Senyor Jesus.

Nadal Trías Orell

NOUS PROBLEMES PER ALS CONILLS

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA D'AGRICULTURA I PESCA

NOUS PROBLEMES PER ALS CONILLS

Una nova malaltia, que desgraciadament ha arribat a les Balears, amenaça els conills, silvestres i domèstics.

Una de les peces de caça més importants, una animal fonamental per l'equilibri ecològic, pateix avui un nou problema.

El conill silvestre és un dels animals més importants i coneguts de la natura mediterrània.

La seva abundància, fecunditat proverbial i àmplia distribució, el fan una peça clau a molt d'ecosistemes. Es tracta de la presa més important per a molts de caçadors, tant humans com animals.

Els aguaitos, encalços, caça amb cusses eivissenques, a la mala o amb fura i sendera són els mètodes més coneguts per caçar conills.

El conill és important per a molts de predadors naturals mamífers, o aucells de presa).

L'arribada de la mixomatosi va significar un cop molt dur per a les poblacions de conills, i per als qui les aprofitaven. Els caçadors humans hagueren de canviar els costums (de fet els primeres anys del "mal del conill", el nombre de llicències de caça va minvar considerablement). Ara els esportistes ja s'hi han avesat, als nombres actuals de conills, i els tords o altres animals s'han convertit en les peces de caça més importants.

Per a la fauna caçadora, la pesta fou també un problema. En els anys 50, s'inicià una greu recessió de moltes espècies. Si es combina la manca de preses amb la forta pressió humana, s'explica la disminució dels esparvers, milanes i altres espècies. Per ventura la definitiva extinció de

l'Aguila coabarrada i del Mart d'Eivissa ("Martes foina") té a veure amb la mixomatosi.

A la península, els efectes foren encara més notables: el linx, l'aguila imperial i tantes altres espècies del més alt interès han patit molt per la manca de conills.

La selecció natural i el temps han permès una certa adaptació dels conills al mal.

Avui, les poblacions de conills silvestres permeten la pràctica de l'esport cinegètic, i a les contrades on l'animal abunda, també ajuda a la dieta dels predadors salvatges (que a més, seleccionen els animals malalts, més fàcils de capturar, i ajuden a capturar el mal).

Quan la mixomatosi ja no és el terrible problema dels primers anys. S'ha iniciat una nova epidèmia, segons sembla tant o més catastròfica.

Desgraciadament, el nou mal ha arribat a les Balears.

LA MALALTIA: CARACTERÍSTIQUES I ORIGEN

Aquesta nova epidèmia sembla ser una infecció vírica, que afecta als conills adults.

Les llebres també en són sensibles.

La mort és molt ràpida, en 1 o 2 dies. Els animals queden molt passius, insensibles i finalment tenen convulsions i moren sobtadament.

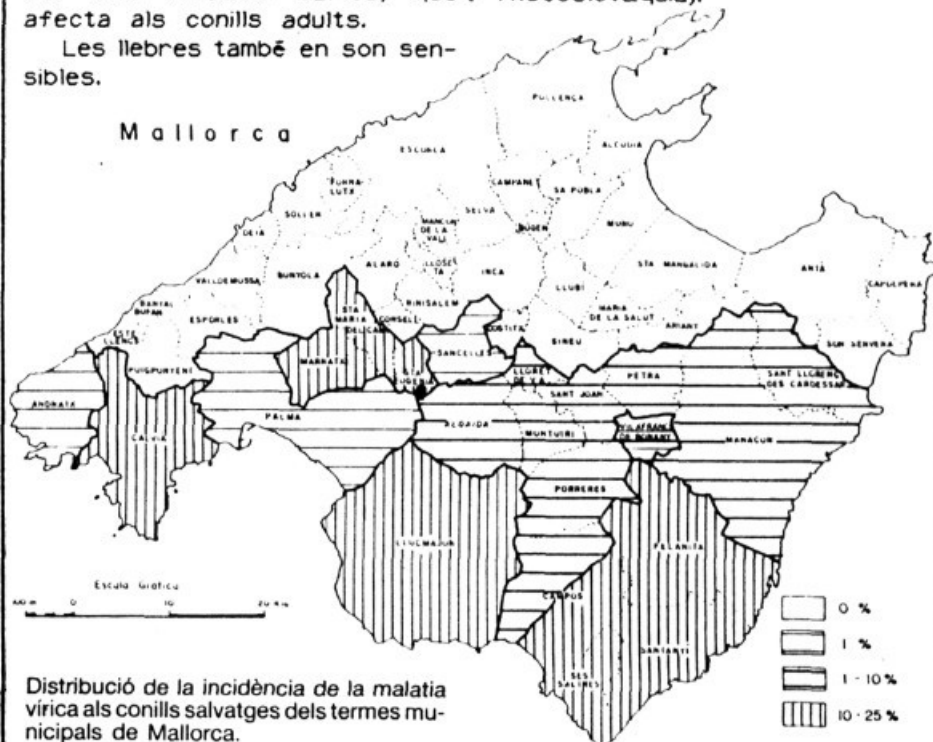
Quan la malaltia es presenta, poden morir fins al 80% dels conills adults, però a Balears la incidència ha estat relativament menor.

A les àrees infectades de fa temps, els conills arriben a quasi a desaparèixer. De fet, algunes comunitats autònomes (Múrcia i País Basc) ha de decretar la veda permanent dels conill i la llebre, per aquest motiu. A les Balears, fins ara la incidència és relativament menor i aquestes mesures no semblen necessàries.

En els animals morts s'observen una sèrie d'irregularitats (sang no coagulada a les venes i pulmons, fetge dilatat, etc.).

La malaltia es denomina - "Pneumonia vírica hemorràgica" pel seu origen i la seva simptomatologia.

Sembla ser que el mal és originari de la Xina, i s'ha presentat ja a diversos països d'Europa (França, Itàlia, Alemanya, Bèlgica, Polònia, Hongria, Txecoslovàquia).

A Espanya es va començar a detectar en els mesos de març o abril de 1988, i existeix ja a 11 o més comunitats autònomes.

Afecta tant a animals silvestres com domèstics.

Existeix una vacuna experimental, que ha de ser aplicada a cada conill i no transmet la immunitat a les cries. A més a més, sols serveix per un període de sis mesos. Obviament, resulta totalment inservible per als conills salvatges.

No es coneix encara com es transmet la malaltia d'un animal a un altre.

LA MALALTIA A LES BALEARS

A primers d'abril del present any es va confirmar la seva aparició a les Illes.

L'11 d'abril es notifica l'existència del primer focus actiu a Menorca en el terme d'Alaior,

que va afectar a 3 explotacions amb 151 baixes.

Poc després, el 25 d'abril es notifiquen els primers focus a Mallorca; un a Ses Salines i dos a Campos que afecten conills silvestres.

Gràcies a la feina del camp i de les dades recollides pels agents forestals de la Direcció del Medi Natural, hem pogut elaborar una primera quantificació de la incidència a les Illes, així com la seva distribució per termes municipals.

A Mallorca la malaltia es va iniciar per l'extrem S.E. de l'illa, avançant cap al N.E. i el pla.

Ha afectat majorment els conills salvatges oscil·lant la seva incidència entre 5-10%. Només a grup de finques de Campos es pensa que ha arribat a afectar a quasi el 30% de la població de conills.

Tant a Menorca com a Eivissa, la major part dels casos d'indi-

vidus afectats es refereixen a conills domèstics.

A Eivissa no s'ha confirmat casos de conills salvatges morts per la malaltia vírica.

A Menorca la malaltia s'ha estès per tots els termes municipals, afectant a conills domèstics d'Alaior, Sant Lluís, Maó, Ciutadella, Ferreries i Es Mercadal.

La incidència ha estat més forta que a Mallorca, ocasionat la mort d'aproximadament el 70% dels conills domèstics de les finques on s'ha presentat.

Quant a conills salvatges s'han trobat cassos aïllats a Ferreries, Es Mercadal i Alaior.

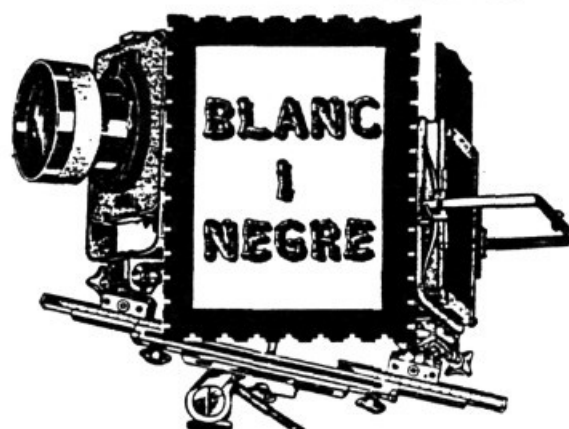
Després de l'època de la caça es podrà tenir una millor informació de la importància d'aquest nou problema per als conills illencs.

Conselleria d'Agricultura.
Comunitat Autònoma Illes Balears.

BBV
**BANCO
BILBAO
VIZCAYA**

VIDEO CLUB

FOTO i PAPERERIA

**Carreró de Ca'n Tòfol,7
SANTA EUGÈNIA**

ENTREVISTA

A M B

TOMEU COLL ISERN

EN TOMEU DE SON RIERA ÉS UN JOVE BEN CONEGUT PER TOTS ELS TAUJANS. FA 7 ANYS I UN POC MÉS QUE VA ENTRAR DINS S'AJUNTAMENT DE SANTA EUGÈNIA PER FER DE FUNCIONARI.

HEM PENSAT QUE SERIA MOLT INTERESSANT CONÈIXER QUINA ÉS LA SEVA FEINA DINS EL NOSTRE AJUNTAMENT, I HEM ANAT A PASSAR UNA ESTONA AMB ELL PER SABRER-HO.

QUIN TEMPS FA QUE FAS FEINA A S'AJUNTAMENT?

Ja fa 7 anys i pico que vaig entrar a fer feina a s'ajuntament. Va esser el mes de juny de l'any 82, era un període en el que l'auxiliar que hi havia, En Jaume "Pesquet" estava de baixa.

Record que els dos primers mesos que vaig fer feina estava completament totsol, vaig nedar un poc, com es normal quan comences una feina que desconeixes.

VARES COMENÇAR PER SUSTITUIR A L'AUXILIAR QUE ESTAVA DE BAIXA?

Sí, vaig entrar per contracte. Me'n varen anar fent mes, fins a l'any 84. Llavors aquest any hi va haver un concurs per interí i me vaig fer auxiliar administratiu interí. Al 85 varen esser ses oposicions i les vaig treure, a partir d'aquest any ja vaig tenir sa categoria d'auxiliar administratiu fixo.

QUANTS SE VAREN PRESENTAR AN AQUESTES OPOSICIONS?

Se varen presentar 27. Vaig treure s'examen i vaig quedar fixo per aquesta plaça.

S'examen se dividia en tres parts: sa primera mecanografia, sa segona Administració General que eren uns 32 temes i sa darrera part era una prova escrita.

Aquestes proves eren eliminatories. Aquest tipo d'examen se fa per tot

Espanya, son ses oposicions de regim nacional.

QUINA ÉS LA TEVA FEINA HABITUAL?

Bé, sa meva feina és múltiple, és com una orquestra on has de saber tocar tots els instruments. No se molt de res, pero se un poc de tot. No tenc cap carrec especial, faig des d'assumpes de

quintes, comptabilitat, jutjats, que a més d'ajuntament per esser un poble de menys de 5000 habitants duïm es Jutjat de Pau que no ho pareix però dur molta de feina, hi ha multitud de coses. Si no ho veuen no ho poden creure; i a més de tot això, certificats, actes, etc.

QUINS INCONVENIENTS I AVANTATGES TENS PEL FET DE FER FEINA A SANTA EUGÈNIA?

Vaig tenir un dilema bastant gros al 87, ja que feia feina també a Iberia, i al mateix temps que vaig quedar fixo aquí, també hi vaig quedar allà. I vaig haver de triar per una o altra feina, perquè no podia compaginar els horaris com podia fer abans. Vaig pensar-m'ho molt i mai no sabre si vaig triar allò que més me convenia.

S'inconvenient de fer feina aquí és el de que tothom te coneix i molt de favors se converteixen amb obligacions, i és un perill molt gros. Tu vas a ajudar a sa gent i arriba un moment en que se converteix amb obligació. I te s'avantatge de que estàs a dues passes de ca teva.

HAS TENGUT QUALQUE PROBLEMA AMB QUALQUE PERSONA?

Sí, he tengut qualque petit problema pes fet de coneixer-me. A lo millor si no me coneguessin tant, a vegades agafarien s'assumpte d'una altra manera. Si tu no coneixes a una persona, la pots enviar allà on no hi ploy, però si la coneixes te sap greu i a més no esta ben fet.

HI HA GENT QUE SEMPRE TE ESCUSES PER VENIR A ENDOÏAR PER S'AJUNTAMENT?

Sí, sempre hi ha una dotzena de persones que quan les veus entrar per sa porta ja saps que volen; qualcu perquè te poques feines que fer, un altre perquè ho vol tenir clar i així sempre.

Hi ha de tot. Sa majoria de gent però ve quan te un problema o necessita qualque cosa, qualque informació. Quan una persona esta de cara en es públic ha de sabre donar explicacions i això es allò que més m'agrada. Quan surt una cosa nova, es a dir, quan s'esposa en es public padrons, cens, etc, sa gent ve a informar-se.

QUAN SE CELEBRA UNA SESSIÓ PLEN ÀRIA HAS D'ESSER ALLA?

No, a ses sessions hi va es secretari. Durant mes d'un any he fet sa funció des secretari. Es secretari es es qui llavors escriu ses actes.

T'AGRADARIA MÉS FER FEINA A CIUTAT O A UN POBLE MÉS GRAN QUE SANTA EUGÈNIA?

No, només a moments quan estàs mal sofrit que dius ara aniria a, un altre lloc, però no. Allò que passa es que aquí has de sabre un poc de tot i si estas a una ciutat gran tens una feina determinada. Tots són "pros i contres". He de dir però que m'agrada sabre un poc de tot i no nomes sabre d'una cosa.

TROBES QUE HI HAURIA D'HAVER MÉS PERSONAL A L'AJUNTAMENT?

Tres, un saig, un auxiliar i un secretari fent feina tots tres, tots tres basta, ara si un coixeja un poc ja no basta.

TE VA COSTAR APRENDRE A FER SA FEINA?

Sí, clar que costa, un poc quan comences una feina, això es molt normal. No record res en especial que me donas mal de cap.

Com anecdota vos puc dir que sa primera setmana que estava a s'ajuntament totsol es secretari de Santa Maria me va dictar una acta per telefon perquè jo no sabia per on començar.

COM TE DEFINIRIES POLÍTICAMENT?

Políticament som amorfo, lo que ha d'esser un empleat de s'ajuntament. No crec en cap política, per jo hi hagi qui hagi qui comandi, no se fan miracles; esta molt limitat. A vegades convendria que sa gent pogues estar un parell de mesos dins s'ajuntament per sabre allo que realment hi ha; molta gent llavors no xerraria per xerrar com n'hi ha que fan, ho han de viure. Es molt bo de fer xerrar sense sabre ses coses.

PILAR i TONI

Dificultats Escolars

Un temps les dificultats escolars s'atribuïen a la peresa o a la mala voluntat, anomenada també "mal caràcter"

Aquesta manera d'entendre ses coses massa simplista ha caigut en en desus gràcies als progressos de la psicologia:

Avui es cerquen les causes de les dificultats escolars a nivell dels factors propis de cada personalitat:

- Factors intrínsecs: caràter, aptituds:
- Factors extrínsecs: contexte social, educació.

COM APRECIAR LES DIFICULTATS ESCOLARS?

Per paliar les dificultats escolars es precis apreciar-les de manera precisa: això es el que permeten els "tests d'estudis secundaris"

- Tests d'intelligència. El psicòleg escolar sotmet en primer lloc a l'adolescent que te dificultats als tests d'intelligència. Es determina amb ells en primer lloc quina es la relació entre les facultats intel·lectuals del subjecte i les dels alumnes de la seva edat. Aquesta relació, expressada pel cocient intel·lectual, permet fixar amb precisió el retras escolar. A continuació es tracta de saber si la intelligència de l'alumne retrassat es normal o no.

- Test d'aptitud. Poden presentar-se dos casos: la intelligència es deficient, o no ho es. En el primer cas, l'adolescent es encaminat a un centre de reeducació per inadaptats escolars, on rebrà una ensenyança a la seva mida.

En el segon cas, el mes freqüent, la intelligència es normal, pel ens trobam davant la para-doxa següent: a una intelligència normal hi correspon un rendiment anormal. Es conclueix llavors que la causa del retras registrat es troba en una ineptitud amb respecte de l'ensenyança rebuda. L'adolescent es sotmet llavors a tests d'aptitud que permeten determinar la forma de intelligència del subjecte (intelligència concreta o conceptual, etc). Si el test manifesta una ineptitud precisa, el subjecte es encaminat a un centre d'orientació escolar.

CAUSES EXTERIORS DEL RETRAS ESCOLAR

Però pot succeir que els resultats no mostrin cap incompatibilitat entre l'alumne i la forma d'ensenyança rebuda. L'adolescent que ha passat ja els tests posseeix en aquest cas una intelligència normal i normalment adaptada a les disciplines escolars.

Hi ha que cercar llavors la causa del retras en els factors exteriors de la personalitat.

Condicions de la vida escolar: És freqüent que l'adolescent es trobi esgotat degut a lo sobrecarregats que estan els programes escolars

o a les condicions mateixes de la vida escolar: trajectes repetits i massa llargs, canvis freqüents d'escola, residència en una ambient renouer, abus de l'esport (excellent en si, l'esport ha de ser dossificat durant l'adolescència i baix d'un control metge). Tot això contribuïx a la dispersió de l'esforç escolar i priva l'adolescent de la relaxació indispensable a un bon equilibri nívios.

L'internat te la ventatge de suprimir la major part d'aquests inconvenients, però pot dur trastorns afectius perjudicials a l'escolaritat, al sentir-se l'adolescent separat de la família i del mon exterior, i privat d'una llibertat de moviments que ell confon amb llibertat pura i simple.

- Factors educatius: La personalitat del professor esta cada vegada mes, integrada en la funció educativa. Tot desequilibri d'aquesta personalitat pot repercutir en l'alumne. Massa sever o massa debil, massa brillant o massa "escolar", massa entregat o indiferent, el professor du invariablement l'alumne a les mateixes actituds regressives: inhibició, bloqueix, o be "jaleos" i desordre permanent, sentit de inferioritat o de frustració, actituds totes elles incompatibles amb el desenrotllament armonios de la personalitat "escolar".

- Factors familiars: L'actitud dels pares pot determinar cert numero de trastorns afectius generadors de retras escolar. És vera que l'elecció entre les diverses actituds pedagògiques es difícil. Quin comportament adoptar? l'antiga severitat del "pater familias" o el lliberalisme del "Dad" america? Succeeix que alguns pares es senten desorientats per l'escola dels seus fills. Tot ha canviat: programes, horaris i relacions pedagògiques. Però els pares que segueixen d'aprop l'evolució dels seus fills sabran trobar un just medi entre una severitat traumàtica que prové de l'autoritarisme i un abando que, contrariament a les apariències, l'adolescent no les perdona. Per surtir dels dubtes, els pares poden recórrer en molts de

casos a consultoris escolars on se'ls instrueix sobre el seu comportament.

EFFECTES SECUNDARIS DEL RETRAS ESCOLAR

L'adolescent, pel mateix fet del seu retras, experimenta una tensió que provoca en ell un desequilibri funcional propi de l'adolescència. Aquesta nova tensió és un conflicte secundari.

D'ell se'n deriven un cert nombre d'actituds regressives davant el fracàs. L'agressivitat. ("Me'n ric dels professors i de les seves 'històries'", "no entenen res de res", "ojalà jo guanyi prest alguns d'obbers", etc.,) és un dels modes de compensació més freqüents juntament amb l'autocastig que condueix al subjecte a cercar el castig perquè alivia les tensions internes. Però per a fer-se castigar, és precis fracassar; d'aquí ve el clàssic cercle vicios: retras-desig de castig-fracàs voluntari-retras.

En aquests casos la intervenció del psicòleg escolar es sempre beneficiosa.

FACTORS LLIGATS AL SUBJECTE.

- **Factors caracterials.** La intervenció d'un psicòleg es de imperiosa necessitat quan el retras es degut a trastorns caracterials; la situació es infinitament més greu, perquè "es pot dir, esquematitzant, que si els conflictes tornen neurotic al nin normal, és el nin caracteropata qui crea els conflictes. Alguns retrassats ofereixen, efectivament, tots els signes aparents d'una oposició voluntari al treball escolar:

- Oposició resoltament patològica passiva:

somnis d'esquizoide, manca d'atenció permanent, manca d'afició a l'estudi per abulia, astènia o apatia: o passiva com a rebellió del paranoic.

- Oposició de tendència patològica passiva: desig de ganància immediata i inmerescuda; activa: reacció clàssica de l'adolescent que s'oposa per afirmar-se.

Si el primer cas és competència de l'especialista, les oposicions de tendència patològica poden curar-se per la sola virtut de l'educació.

L'oposició activa serà fàcilment superada mitjançant la canalització d'una energia que en definitiva és més positiva (afirmació d'una personalitat en vies de desenrotllament) que negativa.

- **Perturbacions de l'elaboració intel·lectual:** la intel·ligència pura no es més que una paraula; per existir, la intel·ligència ha de matitzar-se, és a dir, exercir-se sobre materials diversos per mediació dels òrgans dels sentits. Succeeix que algunes perturbacions es produeixen a nivell d'aquests òrgans mediadors: així succeeix amb la dislexia, la disortografia, el discàlcul, la inestabilitat motriu, l'astènia o l'apatia. El subjecte afectat per aquestes perturbacions es avui eficaçment reeducat pels especialistes. Així recobra, al mateix temps que el domini dels instruments de la intel·ligència, la mateixa intel·ligència i l'èxit escolar.

Recerca i traducció: Nadal Trias Orell.

DIGUES COM LLEGEIXES I ET DIRÉ QUI ETS

Encara avui, en el temps que correm, podem trobar una gran quantitat de gent que no sap llegir.

Quasi a les darreries del segle XX, mentre sentim parlar de tants descobriments que la ciència ha posat dins les mans dels homes, mentre contemplam les imatges de l'astronauta que vola en l'espai, mentre els amenaçadors de sempre ens expliquen que les nostres vides continuen dins el seu puny, a mercè del dit que ha de pressionar el fatídic botó de l'apocalipsi, encara hi ha gent que no sap llegir.

Encara avui hi ha gent que no ha après a llegir.

Si preguntàvem als homes i a les dones que trobam pel carrer quin llibre llegeixen en l'actualitat, n'hi hauria molts, n'estic ben segur, que no sabrien donar cap resposta. N'hi hauria molts que acabarien per dir que mai no llegeixen, uns perquè no en saben, el altres perquè no en tenen costum.

I, no obstant, la pedagogia continua entossudida en recordar-nos que aquell nin amb un llibre a les mans construeix precisament la seva identitat personal. Aquell nin que llegeix un llibre té dins les mans el missatge d'un altre home que l'humanitza, que possibilita el seu diàleg amb una veu desconeguda que un dia —¿qui sap quan?— va decidir de reflexionar sobre la vida de l'home i les seves quimeres.

Llavors podríem mesurar la qualitat del lector per la qualitat amb què llegeix. Digue's com llegeixes i et diré qui ets, hauríem de dir-los als homes i dones del carrer. No es tracta de mesurar la quantitat, sinó la capacitat d'aprofundir en el text que tenim dins les mans, d'extreure'n plenament fins a arribar a extreure'n tots els seus possibles matisos.

Però, ¿fins a quin punt estam convençuts que és possible de descobrir la vida a través de la paraula

escrita? Poca gent hi ha que ha descobert que l'emoció i el goig de llegir ens aboquen a la realitat pels camins de la imaginació, pels camins del plaer.

És atractiu cercar llibres —posar-los dins les mans dels nins— que parlin de misteri, d'aventura, d'encantaments i de prodigis. En aquests tipus d'històries els nins hi han cercat sempre l'emoció de viure a través de la imaginació en uns llocs difents dels de cada dia. Aquests tipus d'històries els han ajudat a mirar cap endavant, els han fet observar la seva realitat i recórrer el camí que va del que ens és quotidià al desconegut.

Aquestes històries han comunicat sempre als lectors l'esperança de restaurar la vida i la il·lusió de creure en el futur.

Gabriel Janer Manila

EL CASTELL DE BELLVER

Fou construït pel picapedrer mallorquí Pere Salvà, per encàrrec del rei Jaume II, entre els anys 1300 i 1309, molt aviat, la qual cosa li donà gran uniformitat d'estil. Fou usat com a residència dels reis privats de Mallorca.

Des de 1408 fou administrat pel prior de la cartoixa de Valldemossa fins el 1717 que passà a mans d'un governador militar. Des de llavors tingué guarnició i es va utilitzar com a presó política i militar.

De 1802 a 1808 hi estigué pres el gran pensador Gaspar Melchor de Jovellanos i, més tard, el 1817, hi fou afusellat el general liberal Lluís Lacy. L'any 1824 foren tancats a l'Olla molts dels lliberals més distinguits de Palma, aquesta fou la darrera vegada que s'utilitzà aquest calabós tan fosc i tancat. El 1931 el Castell fou cedit per l'Estat a l'Ajuntament de Palma.

El Castell de Bellver és un dels castells medievals més ben conservats, fet de mares de les pedreres més properes, pedres de Portals i de Santanyí.

La seva planta circular, única a l'Espanya medieval, mostra l'influència de dues tradicions, la francesa i l'anglesa, i és el preludi dels plànols circulars que tant es repetiran durant el renaixement.

S'assenta sobre dos murs concèntrics. Un fossat ample i profund, envolta es seu perímetre, el qual es irromput per tres torres circulars i per la torre de l'homenatge, separada del Castell. Un pont de pedra a la part alta comunica el castell i la torre, al soterrani de la qual hi ha la famosa presó coneguda per l'Olla.

El pati d'armes, també circular i amb una cisterna en el centre, està voltat d'una doble galeria, la de la part baixa, composta d'arcs de mig punt i la del pis de damunt, d'arcs apuntats.

A les habitacions de la part baixa hi ha instal·lat el Museu de la Ciutat.

Mª Eugènia Pou

EXPOSICIO DE LA INQUISICIO

Desde el mes de juny fins al dia 21 de Setembre, el Castell de Bellver ha estat el lloc ideal per l'exposició d'aparells de tortura utilitzats durant el període de l'Inquisició. Es tracta de una col·lecció privada de instruments de tortura que recorre tota Europa mostrant als visitants les mil i una maneres que els inquisidors utilitzaven per fer que damunt el món hi regnàs "la pau i l'amor".

Just arribar al Castell i esposat a defora, ja es podia veure l'instrument més conegut per tots: la guillotina. Les seves dimensions i la fulla esmolada feien passar els pels de punta. A mesura que anaves recorreguent l'exposició, un ja s'anava curant d'espants perquè si un era sàdic l'altre que venia després encara ho era més. A l'exposició hi havia tota casta d'instruments i maneres de fer mal que vos pogueu imaginar, cada part del nostre cos tenia un instrument específic per esclafarlo, punxar-lo, estrenyer-lo, etc...

Hi havia desde cinturons de castitat, fins als instruments més sofisticats per torturar el personal.

El més curiós eren els seus noms dels quals es desprenia una certa ironia com el de "la doncella de hierro" que es tracta d'una momia de ferro que dintre està plena de claus en punta de una dimensió acceptable, tant davant com darrera els quals quan hi ficaven l'individu i tancaven les portes se clavaven a parts del cos que no produïen la mort instantània, si no que proporcionava una mort lenta i dolorosa.

Un altra instrument que poguerem veure fou el de "la jaula colgant" on hi ficaven l'home en qüestió fins que el pobre se moria. Aquestes gàbies solien estar a llocs públics perquè servissin de lliçó pels altres.

"El potro" també es un instrument bastant conegut per les pel·lícules. Es tracta d'una taula de fusta amb cinc rodillos plens de punxes bastant afilades. Damunt la taula hi posaven el torturat ben fermat de mans i peus i anaven estirant, cada vegada que estiraven els rodillos voltaven i les punxes se clavaven.

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació i Cultura

Cultura Popular

Variants en el Vocabulari Taujà

Associació de la
Premsa Forana

La riquesa de la variant mallorquina de la nostra llengua és d'una evidència que no necessita demostrar a aquestes altures. I una de les riqueses són les variants enregistrades pels pobles i comarques, en que es remarquen aquestes variants.

Quasi tots els pobles en tenen algunes pròpies o particulars, i ara voldria fitxar-me en unes expressions que pens que són característiques del nostre poble.

Deixaré de banda aquella "variant" provinent d'Algaida que empra la paraula "renou" en femení ("una renou forta"), ja que prové d'Algaida, i l'empren principalment aquelles persones algaidins i algaidines casats a Santa Eugènia.

Aquí, i observant sobretot la gent jove, hi ha l'expressió "a meem" -que en castellà és "a ver"-, i que en mallorquí és d'ús general com a "mem", "meem", "meam", que vol dir "veiam", podria ser una influència del castellà del "a ver", però hem observat que no just és la gent jove que pareix haver contret aquest "modus", sino que també és emprat per la gent major no influïda pel castellà. La característica local és, si no ho heu notat encara, en afegir una "a" meem. Podria pensar-se en la convivència amb molts de peninsulars que residiren a Santa Eugènia els anys 50-60, però no hagues afectat a les generacions que actualment usen aquesta "moda", encara que com hem dir ho notam més a la gent jove.

Una altra "variant" que ja només algunes persones majors usen unes poques persones majors és la deformació de la paraula "columna", dien "cyrumna". Evidentment, és una deformació de poca difusió que nos'ha propagat a la posteritat, possiblement perquè el castellà tan sentit diu "columna", com en mallorquí "columna".

Una altra variant vigent encara és la pluralització de l'adverbi temporal "tot

d'una" per "tot d'unes". És curiós que un adverbi o expressió adverbial com "tot d'una" hagi trobat un plural. En singular "tot d'una", pot voler dir "tot d'una vegada", "tot d'una ocasió", "tot d'una acció", i sobre tot amb el significat de coincidència temporal: "just que vengui el nin, ja vendre", "just (o "tot d'una") que acabi el cine, vendre a dormir"; però desconexim la formació d'aquest plural "tot d'unes" que està en ple ús i sense gaire consciència de peculiaritat.

A la nostra primera observació sobre "a meem", hi podriem afegir que a més del significat obvi, té el de més carinyos, més expressiu, d'uns sentiments a flor de pell, d'una curiositat a penes reprimida.

En quan a la variant "curumna", alegrem-nos de que tant sols sia un rest incultural del passat.

I en quan a "tot d'unes" acceptem-lo com una forma col·loquial totalment extesa per tot el poble (desconexen si existeix a altres bandes) i en ple ús de vigència.

I en tercer lloc una variant que tant sols perteneix al món infantil, ja que en ésser grandets (12-14 anys) no la usen, és una expressió pròpia dels moments de barallar-se, com a signe de rompre l'amistat; habitualment la gent gran deim "no te som amic", però els infants diuen "no te faig amic", o "te faig amic" posteriorment, i el curiós del cas és que es trasmet entre les generacions infantils sense perdre's.

"A meem"

"tot d'unes"

"no te faig amic"

Sens dubte que algunes variants més hi haurà, al manco a nivell sintàctic, si no de vocabulari, però per la influència del castellà, de la mescla inter-pobles, anam més cap a un conversar més standart que no cap una accentuació de les característiques i variants pròpies.

Nadal Trias Orell

Estam en evolució constant

1989

135 oficines
60 caixers
automàtics
1.000 empleats
185.000 milions
en recursos externs

1882

1 oficina
3 empleats
46.783 pts. en
recursos externs

D'ençà que ara fa 107 anys inauguràrem la primera oficina fins avui, que som la primera institució financera de les Balears, la nostra evolució ha estat constant. Tot i així, el nostre principal objectiu és encara el mateix: servir les Balears, tota la seva gent, amb tots els recursos a l'abast.
Per tant, ahir i avui: "Sa Nostra" és la Caixa de Balears.

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Més d'un segle 100% balear.

restaurant • bar
Ses
Olleries

STA. EUGENIA

TEL: 620976
Ctra. Sineu km. 14,800

L'Òpera Italiana

Vàrem veure com devers el 1600 comença a Itàlia l'estil anomenat òpera. L'òpera italiana és la que influeix en les òperes dels altres països.

El trànsit entre l'òpera del s. XVIII i la Romàntica (s. XIX) el constituirà Gioacchino Rossini (1792-1868), el seu primer èxit l'aconseguí amb "Tancredi", també composà entre d'altres la famosa òpera "El Barber de Sevilla".

Dos compositors importants que es troben entre Rossini i Verdi són: Bellini (1801-1835) i Donizetti (1797-1848).

Amb ells arribam al gran geni de l'òpera italiana Giuseppe Verdi (1813-1901). Tal vegada sigui un dels compositors més coneguts gràcies a la sèrie televisiva sobre la seva vida que ens oferiren no fa gaire temps.

L'obra de Verdi es sol dividir en tres parts, etapes o períodes:

-El primer és el de menys valor, amb una obra principal "Lluïsa Miller". Aquesta època es corona amb les obres "Rigoletto", "La Traviata"... en què el músic arriba ja a la perfecció del llenguatge.

-El segon és el de menys activitat, amb obres que només cerquen l'espectacle.

-El darrer és el que es pot classificar com a millor, qui no ha sentit alguna vegada el nom de "Aida" o "Otello" símbol del gènere tràgic.

Verdi donava més importància a la veu que a l'orquestra.

A partir de Verdi neix a Itàlia el "Verismo" relacionat amb el realisme, tot un gènere operístic influenciat per la literatura realista del francès Emile Zola.

Puccini és el darrer italià important dins el món operístic. Crea obres tan importants i conegudes com "La Bohème", "Tosca" o "Madame Butterfly".

Mª Magdalena Perelló

Giuseppe Verdi

Ve de la pàg.20

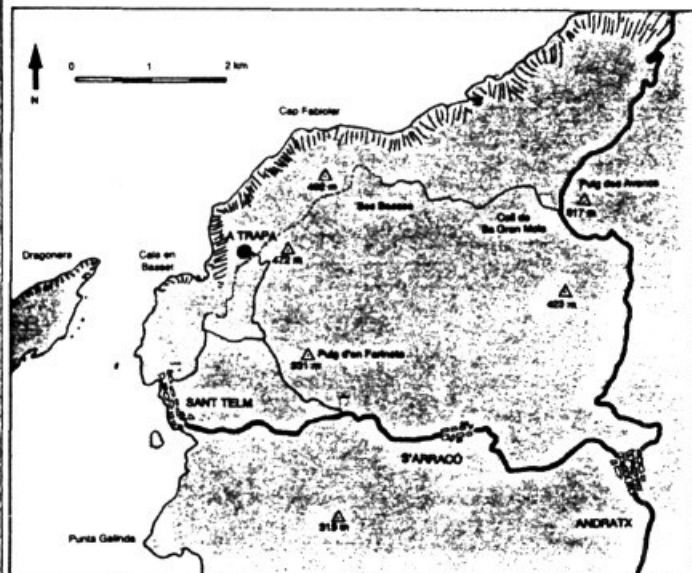
Supòs que vos deu escarrufar una mica. Quan surties d'allà de dins tot el cos feia mal només d'imaginar-se el mal que patien aquella pobre gent.

Menos mal que avui en dia no som tan animals, o tal vegada un poc més, perquè els instruments actuals fan igual o més de mal, però al manco no els deixen cap senya de res.

Xisco Casellas i

Mª Eugènia Pou

LA TRAPA

LA TRAPA, ON ÉS I COM S'HI ARRIBA

La Trapa, al sudoest de Mallorca, és un dels extrems de la Serra de Tramuntana, enfront de Sa Dragonera. Està situada al terme d'Andratx, a 25 km. de Palma i a 3 de Sant Telm.

La finca és de 75 Ha i està formada per una serra calcària, que culmina en els 472 mts. del Puig de la Trapa, i dues valls, penjades sobre la Mediterrània.

Hi podeu arribar per tres rutes distintes:

I.- Camí de la Costa; surt de Sant Telm. És el més curt, però amb un fort pendent s'enfila pels penyals. Davant vosaltres, s'anirà desplegant l'encant dels pinars de Cala en Basset, la pròpia cala i la presència imponent de Sa Dragonera (camí de cabra). -1h.30'-

II.- Camí del Coll de ses Ànimes; comença uns 150 mts. després del cementeri a la carretera de S'Arracó a Sant Telm. Puja per l'interior, dins el pinar fins al coll, a uns 370 mts. El descobriment des del camí de la Vall del Monestir és sobtat i espectacular. No és tant pendent com l'anterior, ni tant llarg com el tercer (camí de carro). -2h.15'-

III.- Camí del Coll de sa Gran Mola; parteix cap a l'esquerra entre els Km 3-4 de la crta. Andratx-Estrellencs. És llarg, si bé la majoria del trajecte és descendent i ofereix les vistes més apreciades, des del Cap Fabioler (camí de cabra). -2h.45'-

Si podeu combinar dues rutes per a la vostra visita, fruïreu d'una autèntica antologia de paisatges.

LA NATURA: FALCONS, ORQUIDEES, PALMES, BALDRIGES...

La Trapa és una petita antologia, ben conservada i diversa, de la naturalesa de la Serra de Tramuntana de Mallorca: penyalars, boscos, garrigues i carritxars.

Els penyalars estan ocupats per una petita colònia dels bellissims Falcons marins, una rara espècie mediterrània, que cria a la tardor, quan caça aus migrants sobre el mar. A prop d'ells, les àguiles peixeteres tenen el seu formidable niu, com un vell castell dominant l'abisme. Les dues espècies es poden observar sovint des del mirador, sobre Cala en Basset, on és fàcil també veure el vol apressat dels corbmarins, la rara Gavina roja i belles flors endèmiques com a Viola-penyal o el Claveller de penyal, que han evolucionat aïllades durant molts de milers d'anys.

La vall més septentrional és la que manco ha patit la degradació deguda a l'home. La garriga és alta i densa, i el bosc, espès. Hi trobareu magnífics Garballons, l'única palmera silvestre d'Europa, entre el Càrritx, aquesta gramínia nordafricana característica de la Serra que resisteix l'eixut estival i és pastura encara per algunes cabres orades. En els punts més ombrívols, perviuen alzines centenàries.

LA HISTÒRIA DELS MONJOS I LES PEDRES A L'ARIDA VALL

Arran de la Revolució francesa i de la invasió de Napoleó, una comunitat de monjos de la "Foret de la Trappe" (Normandia), va arribar a Mallorca l'any 1810. El bisbat els concedí l'abrupte i estèril Vall de Sant Josep, que passaria a esser coneguda com La Trapa. Les regles dels trapencs eren molt estrictes: abstinència, feina i oració; no es parlaven, comunicant-se únicament per senyes. L'obra d'aquells monjos silenciosos i feiners és admirable.

Convertiren les cases en un monestir, bastiren les marjades més perfectes de Mallorca i construïren un complex sistema de captació d'aigua, de la que la vall n'estava mancada.

Només 10 anys va durar l'estada dels 40 monjos a La Trapa; a finals de 1.820, fou donada a la Casa de la Misericòrdia i abandonada. Més endavant va passar a particulars, que l'explotaren com qualsevol finca de la Serra.

Molts d'altres són els valors naturals de la Trapa; 146 vegetals inventariats (dels quals 16 són endemismes Balears i 14, orquidees), més de 76 aucells nidificants, tan curiosos com la baldrija, el buscariet coallarga, el trencapinyons o la pàssera fan que la visita sigui tan agradable com interessant.

Sobre las Dietas

Sé que muchos me han pedido en varias ocasiones (especialmente mujeres) dietas para adelgazar. Bien, es mi intención cuidar de vuestros problemas de peso; sin embargo, hasta que yo pueda disponer de un hueco en el tiempo para empezar con grupos de personas, (máximo 5 a la vez), para hacer charlas, tomar historiales, antecedentes, alergias, y muchas otras cosas que se necesitan saber antes de tratar individualmente cada problema de obesidad, y hasta que disponga de la báscula que hemos pedido, y que por cierto ya tenemos, (aunque, sin montar), he pensado que este mes podríamos hablar del sobrepeso, sus peligros y sus remedios.

Los peligros son reales, y a veces graves. Las principales causas de muerte por sobrepeso son:

- Las diabetes
- Las enfermedades de la vesícula biliar e hígado.
- Las enfermedades del corazón
- Las enfermedades de los riñones
- El cáncer
- El reuma y problemas de huesos
- La depresión.

Hay una cosa muy cierta: si comes mal, te sientes mal, y si te sientes mal, actúas mal, no rindes... el cuerpo enferma etc., etc.

Si comes bien, te sientes bien, trabajas bien, con buen humor, sonríes a menudo, el cuerpo se mantiene sano.

He hablado otras veces de los elementos que necesitamos para vivir, como son las proteínas, las vitaminas, los minerales, etc., así que no vamos a entrar en eso. Lo que quisiera es insistir en varios puntos, que son:

1.- **NO** necesita comer carne todos los días. La carne es transmisora de enfermedades; el sistema alimentario humano **NO** está hecho para comer e ingerir y digerir grandes cantidades de carne animal. Mejor comer pescados, quesos, pollo y pavo y carnes de caza (carnes blancas), y huevos como fuente de proteína animal. No olviden que las proteínas también se encuentran en los vegetales, nueces, semillas, etc.

2.- No vale comer poco o nada por la mañana, y luego atiborrarse al mediodía con varios platos de comida, postres, café, etc., todo de golpe; es la mejor manera de engordar! Mucho más aconsejable es: desayunar bien y tranquilamente (aunque se tenga que levantar media hora antes, y luego hacer dos o tres comidas ligeras a lo largo del día).

3.- Variabilidad. Es necesario variar mucho la comida, y no comer "aburridamente" las mismas cosas porque nos gustan. Prueben alimentos nuevos, se sorprenderán.

4.- Masticar concienzudamente. **¡MUY IMPORTANTE!** ¿Saben que solamente masticando cada bocado 20-30 veces, adelgazarán? Hay que

masticar los alimentos hasta que se tragan por sí solos.

5.- Completar su buena alimentación con ejercicio, y eso no significa la limpieza del hogar! Hay que caminar por el campo. Practique el ciclismo, la natación, el tenis, la gimnasia...

DIETA IDEAL PARA PERSONAS RAZONABLEMENTE SANAS

(Los enfermos siempre deben consultar con el médico acerca de cualquier dieta)

DESAYUNO : Un zumo de frutas frescas (de una sola fruta) pan integral tostado (o sin) con mantequilla o cereales integrales con leche o yoghurt natural.

Infusión de hierbas

Una manzana.

MEDIA MAÑANA: Otro zumo, o fruta fresca (preferentemente del tiempo).

ALMUERZO: Una pequeña ensalada fresca de cualquier verdura o vegetal crudo, aliñada con aceite de oliva (virgen mejor) y vinagre de manzanas (sidra), o limón. (No usen el zumo de limón si ha puesto tomates en la ensalada, pues los dos son totalmente incompatibles).

Seguido por:

Algun alimento proteico (pollo, pavo, huevo, queso, carne de caza, pescado) con verduras al vapor. Nada de patatas ni arroz ni pastas con las proteínas!

Postre: Un yoghurt natural.

Bebida: Agua mineral, un vaso de vino.

MEDIA TARDE: fruta fresca o zumos.

CENA: Empezar de nuevo con una pequeña ensalada; o un plato de zanahoria rallada con zumo de limón.

Seguido por: Algun hidrato de carbono como un estofado de patatas (sin carne); arroz con verduras, pastas con verduras; legumbres con verduras, etc.

Postre: Yoghurt natural o una manzana.

Bebida: Agua Mineral.

Pueden tomar todas las infusiones que quieran durante el día.

Parece una dieta bastante aburrida, ¿verdad? Pero les desafío a que lo hagan durante una semana, y verán como ya se sienten renovados. Pueden variar mucho las verduras, las ensaladas, las frutas, las proteínas, los pescados; experimenten con diferentes hierbas para dar diferentes sabores...

NADA de café, nada de té, ni bebidas excitantes. Fumen lo menos posible. Vale la pena... ¡Solo tenemos una vida!

Val.

MINI-ENTREVISTA

Nom i edat?

Rosa Maria Capó i tenc 14 anys.

D'on te diuen?

De Ca'n Pinco

Salut, diners o amor?

Salut

Tipus de música?

"Disco"

Casta de Lectura?

Aventures

Xot o porcella?

Cap de ses dues coses

Què és el que t'agrada més del poble?

Quasi tot

Què manca a Santa Eugènia?

Marxa

Cotxe o moto?

Moto

Quin esport practiques?

Natació

Que estudies

Administratiu F.P.

La millor pel·lícula?

"Papi Còdillac"

Tipus de menjar

Canelons

L'article que t'agrada més de la Revista?

La Mini-entrevista

Y menys?

Res

Sobrassada o botifarró?

Butifarró

Quin actor t'agrada més?

Jame Dean

I actriu?

Marilyn Monroe

Quina pregunta t'ha agradat més?

La de de l'actor de cine.

T'agraden els toros?

No.

Miniperiodistes:

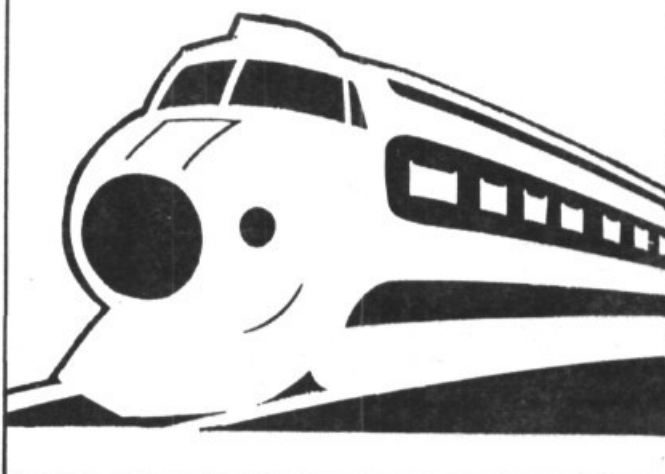
Tomeu

Pep Miquel

Toni

S'ESTACIO

PUB AND VIDEO STEREO, COMPACT DISC, ETC.

SANTA EUGÈNIA

MINYO,
INFANT,
ESPORT

CARNET
JOVE

FONTER

Plaça dels Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMÍ

GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN

CONCURS:

El concurs de la revista anterior era fer-nos una descripció del carrer on viviu. Però com els nins de Santa Eugènia son tan vagos no mos han fet cap descripció. Idò el premi que vos regalavem sera per noltros dos: en Julià i En Guillem.

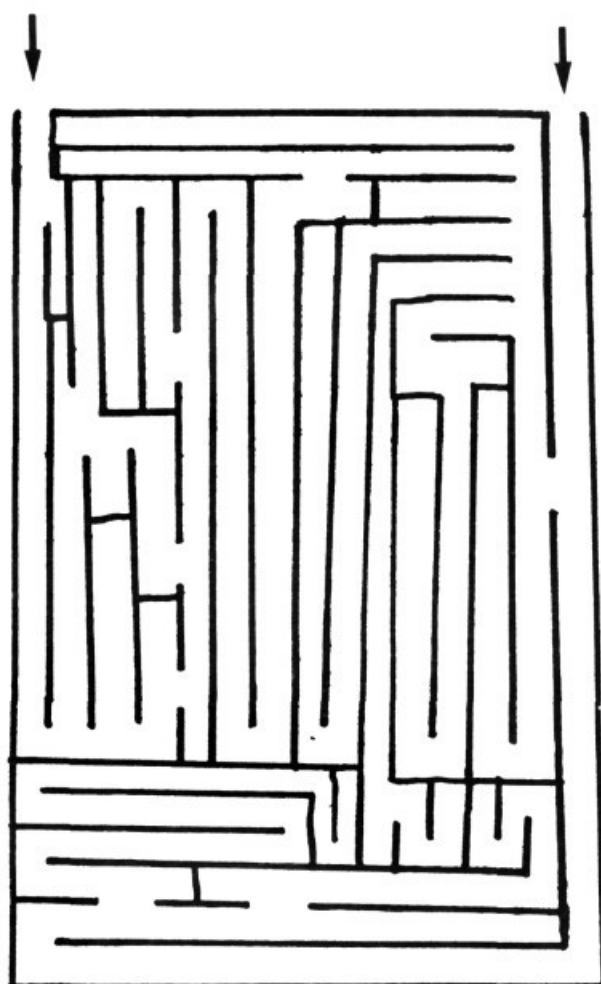
**SOLUCIONS AL
MES PASSAT:**

JEROGLIFIC: A Portugal

LABERINT:

ENTRADA

SORTIDA

ENDEVINALLES:

Tant faig riure com plorar
don tristó i alegria
trec per terra i per mar
i per l'aire qualche dia.

CRUCIGRAMA NUMERIC:

SOPA DE LLETRES:

J O A L G D E F I
O O M A R O A N A
S O P A B C D A A
E M A R I M A O G
L R I H A E J R
I A O R A R U L A
A D I L A G R A M
O A U E O A E E S
M N M U J O S E P

MARIA

JOAN

MARGALIDA

JOSEP

JULIÀ i GUILLEN 5è EGB

